

Dr. Daniel Brkič

Naš stari svet je pred novim zrelostnim izpitom

»Zahodna civilizacija je nabita pištola, ki je usmerjena v glavo našega planeta.« (Terrence McKenna)

Epidemija koronavirusa (SARS-CoV-2), ki povzroča bolezen COVID-19, je svet, ujet v vrtinec tekmovalnosti, globoko pretresla. Zgodilo se je nepričakovano. Nemogoče je postalo mogoče. Koronavirus nam je nastavil ogledalo. V hipu se je spremenila celotna svetovna družbena infrastruktura. Evidentno je, da je lahko celo zahodni svet v trenutku postal Venezuela. Tudi sam sem s prižnice in v medijih napovedoval, da se bo kmalu nekaj zgodilo. Svet smo moralno in duhovno toliko onesnažili, da je moralo počiti. Bolj smo ga ogrozili, kot če bi ga premaknili iz njegovih tečajev. Gre za Božji megafon svetu, naj se zdramimo. Znašli smo se v posebni nerešljivi vojni. Največji sovražnik prebrisanega in lakomnega človeštva je trenutno virus. Strah pred katastrofo je postal celo hujši od same katastrofe. A pomehkuženi kot smo, tega nočemo slišati.

Kot teologu mi mnogi stalno govorijo: »Do kdaj boš tvezil o svojem Bogu, ki je plod fantazije, saj ga več ne potrebujemo, ker sami zmoremo vse in smo brez njega svobodnejši.« Ljudje, pozabili smo, da je »smrt Boga« tudi smrt človeka (Dostojevski). Človeška civilizacija se je v oboroževalni tekmi pripravljala na razne blokade in agresorje; projekte, špijonažo, kamuflažo, atomsko vojno, celo na kozmično vojno ..., a presenetil in napadel nas je nevidni sovražnik, novi koronavirus. Če bi šli s kom staviti, bi stavo izgubili.

Tega ni pričakoval nihče. To nas ponižuje in žali našo superiornost, ošabnost in ego. Virus nam sporoča: »Tako majhen sem in očem neviden, a sem vseeno tako močan, da cel svet kleči pred mano.« Virus je postal novo božanstvo. Govori se samo o njem. V teh dneh sem prebral izjavo znanega publicista, ki se je izrazil slikovito: »Bog Stvarnik je vzel v roke svet, kot bi vzel v roke kozarec jogurta, in ga pretresel, da bi ga premešal. Bog prerešeta človeško civilizacijo.« Pomislil sem, da se ravno zdaj meša moč borznih hiš, denarja, kapitala, slave, laboratorijev, lobijev, lož, armad, parlamentov ... Prvič smo v to vojno zajeti vsi, bogati in revni, vodje in podložniki in ljudje celega sveta. Pozabili smo, da ni bogat tisti, ki ima veliko, ampak tisti, ki veliko daje (Erich Fromm). Morali bi se posipati s pepelom kesanja. Vendar se sprašujem, ali pokora pod prisilo sploh kaj šteje?

Kdo tokrat ruši naše babilonske stolpe? Bog ali mi sami? Ali je to Božja šiba ali Božji poziv k streznitvi? Nočem o tem špekulirati in s tem manipulirati. Zgodba o babilonskem stolpu, ki je biblična literarna mojstrovina, opozarja, kako nevarno je poveličevati sebe. Neodvisnost od Boga je srčika vsakega greha. Njihov stolp naj bi segal do neba. Precenili so svoje zmožnosti in pristojnosti. Takrat so nebesa veljala za dom bogov. Gradili so spomenik svojega narcisizma, da bi si ustvarili ime. Sveto pismo pravi, da pred razsulom hodi napuh, pred padcem pa ošabnost duha (Pregovori 16,18). Tako konča vsaka nadutost – hibris. Človekovo srce je res največja tovarna idolov.

Virus nas je razkrinkal. Razkril se je madež človeške civilizacije. Ljudje smo ustvarjeni kot odgovorna bitja, zato naši sebični interesi ne morejo ostati brez posledic. Kjer vlada sebičnost, ni popolnosti. Pozabili smo ljubiti bližnjega, medtem ko uživamo v svojih individualističnih prividih. Ne znamo več živeti v občestvu, v so-odnosu. Preveč smo se oddaljili od Boga, ki je živo občestvo ljubezni Očeta in Sina in Svetega Duha.

Bog je aksiom! Bog je postulat! Ko tega ne upoštevamo, sami vodimo svet v deformacijo in dekadenco. Pomanjkanje Boga ima za posledico krizo identitete - osebne in družbene, ker smo ustvarjeni po Božji podobi, Imago Dei. Zaradi praznine, ki je v nas, smo nesigurni, ustrahovani, tesnobni, frustrirani, zaskrbljeni, zbegani, izključujoči, nestrpni, krivični, egoistični ... S tem prikrivamo odsotnost Boga.

Bog je najboljši poznavalec človeka, saj je naš Stvarnik. On ne ogroža naše svobode, ampak nam ponuja »navodila za uporabo«. Kdor navodil ne upošteva, mora računati na posledice, a za njih ne sme kriviti proizvajalca ali prodajalca. Bog me stalno izobražuje, a kaj, ko ostajam neizobražen. Kaj je izobrazba? V slovenski besedi »izobrazba« je skrit izraz za obraz (iz-obraz-ba). Pravo izobraževanje formira moj obraz, mojo bít, identiteto. Pri tem ne gre le za znanje, ampak predvsem za duhovno-moralno formacijo. Izobraziti moram svoje srce, svojo vest. Današnji človek ne ve, kdo je, zakaj živi, komu pripada, komu je odgovoren, kam gre ..., zato človeštvo nima smisla in je dezorientirano.

Opiti smo s politiko, ekonomijo, tehniko, tehnologijo, znanostjo, novodobno duhovnostjo ... Sprehajamo se po vesolju kot po domačem dvorišču. Poznamo kibernetične organizme robotike - kiborge. Presajamo organe, kloniramo, ustvarjamo umetno inteligenco, ki nas lahko nadzoruje in postane neobvladljiva. Častimo in zaposlujemo humanoidne robote. Človeški genom dekodiramo, človeško komunikacijo pa kodiramo. Naše

zadnje novitete so nova genska terapija, haptična tehnologija, leteči avto, lifestraw tehnologija (slamnata bilka) čiste vode, umetni možgani iz silicija, zlata in bakra, tabletko za ljubezen, »božji delček« (veliki hadronski trkalnik LHC), »večno življenje«, ki naj bi se po smrti nadaljevalo v virtualnem svetu računalnikov. Vse to je pohvalno. Ne mislim, da se moramo zapreti v jamo kamene dobe. Toda sprašujem se, zakaj v vsem tem blagostanju ni prostora tudi za Boga. Zakaj je Bog postal tujec v svojem svetu?

Spomnil sem se ošabnega Williama Ernesta Henleyja (1849-1903), vplivnega britanskega pesnika, znanega po pesmi Invictus (Neosvojen) iz leta 1875. Že pri dvanajstih letih je zbolel za tuberkulozo, ki se je širila, zaradi česar so mu morali amputirati levo nogo. Med ljudmi je bil znan kot velik, močan mož z rdečo brado in berglo. Zaradi bolezni je bila v nevarnosti tudi njegova desna noga. Ko se je zdravil v bolnišnici, je napisal omenjeno pesem. Svoj kazalec je dvignil v vesolje proti Bogu, rekoč: »Bog, ti ne boš moj šef! Bog, ne potrebujem te! Jaz sem gospodar svoje usode, jaz sem kapitan svoje duše!« Njegova pesnitev je postala sinonim za praktični ateizem.

Čeprav sem teolog in pastor, se v odnosu do Boga večkrat vedem samosvoje. Pomislite, jaz, majhen, scrkljan in samozadosten otrok, ki tu spodaj v peskovniku gradim stolp do neba, se obnašam tako, kot da sem nepremagljiv in baje tudi nesmrten. Zakaj se tako radi postavljamo na tračnice proti hitri in močni lokomotivi, ko vendar vemo, da je ne moremo zaustaviti.

Bog se ne počuti ogrožen pred ljudmi in ne nastopa proti našemu inženirstvu, tehniki, znanju, modrosti, kulturi in umetnosti, ampak je zaskrbljen zaradi človeške nemoralnosti. Moti ga, da ustoličujemo zlo – nasilje in zločine - in gradimo naše oligarhične rajhe populizma, enoumja, hegemonije, totalitarizma, novega kolonializma in imperializma, ksenofobije, homofobije ... Pozabljamo, da so najbolj zdrave tiste družbe, v katerih vlada medsebojno spoštovanje (J. W. Goethe). Starogrška modrost pravi, da je družba zdrava takrat, ko stari ljudje sadijo drevesa, čeprav vedo, da ne bodo nikoli sedeli v njihovi senci. A žal danes Zemljo porivamo v prepad geocida.

Novi majceni koronavirus je spremenil vse. Ves svet je v hipu postal kot koncentracijsko taborišče, in to sredi največje svobode. Ali gre za eksperiment doktrine šoka? Tam, kjer je še pred dnevi cvetel svet reklam, žurerstva, krivic, razvrata, luksuza, zaslužkarstva, avanturizma, spolnega turizma, materializma, hedonizma, konzumizma, karierizma,

individualizma, kapitalizma in brezboštva ..., vladajo panika, tesnoba in strah. Odrekli smo se človečnosti in resno zboleli. Ko ni vertikale, ki nas povezuje z Bogom, ampak ostane samo horizontala, družba pozabi na Božje principe. Streznimo se! Človek ne more krojiti principov. Principi so izključno v domeni Boga.

Leta 1715 je umrl francoski kralj Ludvik XIV., Ludvik Veliki, imenovan tudi sončni kralj, kralj absolutne oblasti. Znan je njegov rek: »Država, to sem jaz!« Največja lekcija, ki se jo lahko človek nauči je, da dojame: »Bog je Bog, jaz nisem bog!« Preden je Ludvik Veliki umrl je načrtoval svoj pogreb; slikovito in veličastno. Svojo veličino je želel izraziti z zlato krsto, v katero je zapovedal položiti svoje telo. V katedrali je ukazal ugasniti vse luči, s svečo pa osvetliti samo svojo zlato krsto. Na tisoče jih je čakalo v pritajeni tišini. Potem je škof Massilon začel govoriti, sveča pred zlato krsto pa je začela ugašati. Ko je ugasnila, si je drznil reči: »Dieu seul est grand – Samo Bog je velik!«

Po vesplošni katastrofi zaradi novega koronavirusa svet ne bo več tak, kakršen je bil. Ali bomo za takšno stanje spet krivili Boga? Ali mu bomo očitali, zakaj je to dopustil, če je res tako dober. Kaj sledi tej katarzi, temu prečiščevanju? Kdo ima odgovor? Znanost? Znanost je izumila tudi atom, a ga je človek preusmeril v zlo. Ali ima odgovor demokracija? Vemo, da je demokracija odobrila tudi Sokratovo smrt in trdila, da je kriv. Ali ima odgovor humanizem? Rad povem, da človek lahko v središče sveta postavi sebe in svet uredi brez Boga, a se izkaže, da je tak svet vedno proti človeku.

Rabin Hugo Gabriel Gryn je zapisal: »Ko ljudje pahnejo s prestola Boga in pred njega postavijo sebe, Bog joka; pa ne zaradi sebe, ampak zaradi nas, ker ve, kaj nas čaka.« Albert Einstein je zapisal: »Vsak dan početi isto in pričakovati drugačen rezultat, je definicija norosti.« Če ne želimo spremeniti načina razmišljanja in življenja, kar Sveto pismo imenuje spreobrnjenje, je to norost. Pri tem nam ne more pomagati niti vsemogočni Bog, ker nadvse spoštuje našo svobodo. Celotno človeštvo si mora premisliti, mora se spreobrniti, kar grška svetopisemska beseda »metanoia« tudi pomeni. Vsak človek mora narediti preobrat, spremembo smeri, in si postaviti za cilj prioritete in prave vrednote. Samo če je na prvem mestu Bog, so tudi vse ostale reči na pravem mestu.

Dve majhni in mladi ribi sta plavali in se srečali z veliko in staro ribo. Vprašala ju je: »Gospodični, kakšna je voda?« Ribi sta plavali naprej, nakar se je ena obrnila in veliko in starejšo ribo vprašala: »Kaj je voda?« Bili sta

v vodi, a nista vedeli, kaj voda je. Vsi živimo v Bogu, a se tega ne zavedamo. Ateizem je kot riba, ki zanika obstoj vode. Zgodilo se je, da Boga sovražimo zato, ker želi, da vsi pridemo v nebesa. Če se ne želimo izgubiti, ne smemo pozabiti, od kod prihajamo. Kaj nam preostane? Nekdo je rekel: »Bolje je prižgati svečo kot preklinjati temo.«

Koronavirs je še en opomnik, da vsi živimo v padlem svetu, in da na virus ni nihče imun, ne verujoči ne neverujoči. Koronavirus je opomnik, da premislimo o kratkosti in minljivosti našega življenja ter o nujnosti večnosti in lepote Kristusovega Evangelija. Sedanja panika nas je zahodnjake soočila z lastno smrtnostjo, navkljub dosežkom medicinske tehnologije. Težava je v tem, da je življenje sto odstotno smrtno. Nad našo minljivostjo se moramo zamisliti.

Zaustavimo se. Odprimo vrata Kristusu! Molimo za naš planet, ki je naš skupni dom, in je v resni preizkušnji zaradi našega požrešnega plenjenja. Koronavirus pooseblja vse, kar delamo narobe v odnosu do Boga Stvarnika, ljudi in narave. Bog je edino upanje za naš svet. Naš stari svet je pred novim zrelostnim izpitom. Ali bomo maturo solidarnosti in spoštovanja opravili uspešno? Od tega je odvisna naša skupna bodočnost.